

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Punct 1. Quæ sit opinio probabilis, quæ probabilior, quæ communis, & an
communis singulari sit præferenda?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

De conscientia opinante.

paperi clavigendam, & omittas minus videris peccare quam in futurum committiles. Ratio est, quia ut bene dixit Sylvester verbo conscientia, quasi, i.e. ex D. Thom. in 2 distinc. 39. conscientia non ligat virtute propria, sed praecepti & superfluit, quod representat, quod praeceptum est à superiori latum ante nos sit media tamen conscientia feritur, & promulgatur, ac proinde eodem modo obligat, ac si à Deo latum atra fuisse. Ex quo solvit fundamentum Balonis in 2. distinc. 38. C. 39. qu. unica, art. 3. affirmans semper esse maius peccatum, i.e. conscientiam viciosè errantem, quam illam non sequi, quia in sequenda conscientia contemnit praeceptum superioris, in illa legenda contemnit praeceptum Dei, & recte rationis. Dicimus namque semper conscientiam praeceptum Dei, & recte rationis dicta. Et contra conscientiam operandum non est illi durare, & ita relatis Durandi, Amain, Cordub, docet Azor. i. infit. moral. lib. 2. cap. 8. q. 9. Sayrus in eliani regia lib. 1. cap. 24. n. 24. C. seqq. Thom. Sanchez lib. 3. in Decal. cap. XI. n. 1. Valquez 1. 2. q. 19. d. 6. c. 3. n. 10. Salas tr. 8. disp. con. sect. 3. n. 27. syl. 1. 2. verb. consilia.

3 Secunda difficultas, an sit maius peccatum operari contra conscientiam errantem, quam contra praeceptum superiors.

Respondeo iuxta supradicta pro qualitate materiae merendam esse obligationem, & gravitatem. Aliquando enim transgredi praeceptum superioris erit gravis, quam transgredi praeceptum conscientiae, si materia praecincta à superiori: gravior sit. Verum si superior, & conscientia circa candem materiam versatur, gravis erit transgredi praeceptum superiori, quam praeceptum conscientiae mala fide errantis. Quia in hac transgressione conscientia incoluit aliquid ignorantia, quae voluntatum minima, ac proinde gravitatem peccati. Dixi gravis esse regulariter loquendo: nam aliquando error est ita crassus, & superbus, & affectatus; ut scientia de praecepto aequivaluerit.

4 Tertia difficultas, an obediendum sit conscientiae erranti, vel superiori contrarium praecepti.

Respondeo, si conscientia inincomptibiliter errat, ab illo dubio rei est obediendum: at raro contingit inincomptibilitas rure errare, prout enim debet pro superioris praecepto, ac proinde deponenda conscientia, & obediendum Prelato. Ita Vasquez disp. 6. c. 1. & Azor. i. 2. c. 8. 9. 10.

5 Quarta difficultas, an possit pro libito conscientiam errantem deponere.

Respondeo nullo modo posse, cum manifesto periculo te exponas utrum conscientiam deponendas: illa enim falsa conscientia tibi appetat, ut vera. Si vero utrum pro libito deponere non potes, quia non potes pro libito te legibus diuinis exire, neque poteris conscientiam errantem pro libito depellere. Secundo, vel illa conscientia ex rationibus probabilitus errat, vel ex rationibus moraliter certis secundum tuam estimationem: quo cummodo sit, ut prudenter deponatur, debent adesse rationes saltem probabiles in contrarium, alias temere procedes, neque poteris honestate actionem, cum oritur ex iudicio abique via ratione efformato: & ita docet contra Cajetanum. 1. 2. quast. 19. art. 5. C. 6. Salas ibid. trad. 8. disp. unica sect. 3. num. 30. Valquez disp. 6. 7. cap. 1. ad fin. & aliis pluribus relatis Thomas Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 11. num. 10.

DISPUTATIO II.

De conscientia opinante, seu de opinione.

PUNCTVM I.

Quae sit opinio probabilis, que probabilior, que communis, & an communis singulari sit praefenda.

1 Qui de his agant late.

2 Que sit opinio probabilis.

3 Sufficiat ne unius auctoris dictum opinionem probabilem constitueret: Respondetur cum distinctione.

4 Propositio aliquis Doctoris neoterici, namets videatur contra communem non debet ut improbabili indicari.

5 Debet tamen hoc propositio non incidenter, & perfunctorie esse proposita.

6 Factum unius Doctoris non videtur opinionem probabilem constitutre.

7 Opinio probabilior est, que firmori ratione fulcitur.

8 Regulariter que à pluribus approbatur, probabilior est indicanda.

9 Sapientia probabilior non talis tibi appareat.

10 Opinio communis est qua communiter à Doctoribus rem ex professo traduntur defenditur.

11 Hoc opinio regulariter particulari est praferenda.

12 Aliquando singularis communis preferatur.

1 His igitur latissimè Azor. tom. 1. institut. moral. lib. 2. à cap. 9. Vasquez 1. 2. quast. 19. disp. 6. Anton Perez in sua laurea certam. 10. scholast. sub. 2. à cap. 6. usque ad 9. & alij in discursu referendi

2 Primum igitur dicendum est opinionem probabilem eam esse, que firma ratione fulcitur, neque contra id habet rationem coniunctivam: enim illam habet, iam non opinio, sed error erit, ut bene dixit Ioana. Sanchez in seleci. disp. 14. n. 8. Contingit autem poterit, ut tibi probabiliter opinanti ratio aliqua in contrarium videatur coniunctiva, sed non inde probabilitatem opinio amittit: nam licet tu solus illam rationem non possis, alius tamen solute poterit, & hoc tibi debes persuadere, cum sapientia multæ rationes tibi infolubiles representantur, que ab aliis facilissimo negotio solvuntur. Quare impudenter procederes, si ob hanc causam, aliorum opiniones, que ut probabiles citemur, improbables iudicares: conceptus Ion Sanchez, supra Thom. Sanchez in Decal. lib. 1. cap. 9. n. 6. Sayrus in clavis regia lib. 1. cap. 6. 7. Vasquez disp. 6. 2 cap. 4. n. 8.

3 Solum est dubium, an unius auctoris dictum sufficiat, opinionem probabilem constitutre?

Respondeo cum distinctione, si res pro qua est opinio ab auctoribus agitata non sit, nemini potest esse dubium, dictum unius grauius, & p.ij Doctoris, qui ratione firma intelligitur moueri, sufficere ad opinionem probabilem constituantur tam sibi, quam alii: si vero res controversa sit à paucis, potest vir doctor aduersus illos sentire, si rationem firmam in contrarium habeat. Quod si à multis sit ex professo res agitata, & omnes perennis rationibus unum sentiant, adhuc existimat Ioan. Sanchez in seleci. disp. 44. num. 62. posse virtutem dictum contrarium probabiliter opinari, si videat aliquam rationem pro sua parte state ab illis insufficienter solutam, hoc enim modo opiniones probabiles in scholis fuerunt introductæ. Verum eti. hoc in aliquo casu contingere possit, raro tamen: potius enim talis Doctor credere debet se errare, quam aliorum iudicio præponi timete enim debet ne lumen, quod sibi efficitur, tenebris sit prudenter enim & humiliter peti aliorum iudiciorum (ubique, & conformatae ut recte colligatur) Nauar. cap. 27. num. 286. C. 289. ex cap. prudens, de officio de legatis. C. cap. de quibus. distinc. 20. Aliquando tamen quod multis reconditum, & abstrusum erat aliqui manifestatur. Quot enim veritates tempore D. Thomæ & Bonaventuræ elucidata sunt aduersus communem, & receptam sententiam: Ecclesia enim Dei quotidie illuminatur, & bene dicit Glos. in cap. ad nos fratrem consuetudin. verbo incipientibus interdum reuelatur minori quod maior nescit: & est optimus textus ad id probandum cap. si habet. 24. quast. 3. quod est August. C. cap. esto. subiectus, quod est Hieronymi ante flor. 95. disp. Et ita unius Doctoris grauius dictum, si firma ratione munatur, sufficere ad probabilem opinionem affirmandam aduersus communem docuit Azor. i. 1. cap. 17. quast. 6. Gabriel Vasquez, 1. 2. 3. 4. disp. 6. cap. 4. 9. 12. Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 3. 9. Villalobos sum. tom. 1. trad. 1. deff. 4. num. 17. Henriquez de pontif. leg. lib. 4. cap. 18. num. 3.

4 Ex his inferatur manifeste, si in libro alicuius Doctoris neoterici inuenias aliquas propositiones absolute affirmatas, que aduersus communem videntur, non illas ut improbabiles debet iudicare: immo potius illas debet censere probabiles, dum tibi non constat à Sede Apostolica esse ut improbabiles iudicatas. Si enim ex consilio illius doctoris verbo tenus prolati moteri potetas ad agendum, qualiter mouentur; discipulus, & fecutè procedit sententiam magistri p.ij, & grauius sequens, ut teneat Panormitanum in cap. Capellanus, de feris. Imolac. per tuas, el. 2. de simonia & tradit. villalobos tom. 1. sum. straf. 1. difficult. 6. num. 1. Nauart. concil. 2. de paucitat. C. remissio. b. à fortiori poteris ex consilio typis mandato, cum tunc maiori circumplexione proferatur, & ab aliis doctoris sit prius approbarum: si docuit Azor. lib. 1. cap. 17. quast. 4. C. 5. Villalobos supra Duxi, alicuius Doctoris neoterici. p.ij, & grauius Nam de Doctori antiquo maior dubitatio esse potest, an eius opinio et si suo tempore probabilis fuerit, antiqua iam sit & à Sede Apostolica censetur communius recipiobata, ac proinde de vir rudis, & indoctus eius dictis rancum fidere non debet que omnia opinione docuit sicu solet, Thomas Sanchez & doctio morale lumen, lib. 1. in Decalog. cap. 3. 9. num. 10. C. 1. & confitit Valquez 2. disp. 6. cap. 4. num. 17. C. 18. Villalobos 1. sum. straf. 1. diff. 6. num. 1.

5 Aduersus tamen, ut opinio alicuius Doctoris aduersus communem probabilis censetur, non sufficit, si perfectorie, & incidenter, & occasione alicuius argumenti dicta sit (est ita placet Ioan. Sanchez. disp. 44. num. 62. fine.) Nam ut bene dixit Maclardus de probationib. concius. 1. 143. n. 1. que dicuntur

dicuntur incidenter, forte ad colorum, non ad probationem dicuntur, sicut confessio incidenter facta, vel quae sit ad alium fidem, non praedicar confitenti, ut afferit Giolla in cap. paxi-
tatione 50. disp. per Doctores in cap. ac clericis, in princ. de
iud. Requirunt ergo, ut resolutio dicatur. Et multo minus
sufficit, si in indice libri dicatur: non enim indices ea cura
ab authoribus sunt inspecti, & tamen ipsius authoris non sunt,
sed ab aliis tertio. Quando autem in indice ratio conclusionis
adducitur, placet Ioan. Sanchez. disp. 44. n. 69. posse tuto talen-
tum dicere, quia tunc fecerit idem est,
et in corpore libri dicetur.

6 Nunquam tamen exstinxisse sufficere ad probabilem op-
inione constitutum factum, quod nos Doctores etiam p. Nam
tamen ad factum moueri potest, vel ex aliqua dispensatione si
facta in lege, quam aliis non cognoscit, vel ex aliqua pa-
tione, aut inadvertentia. Non enim semper religiosus oper-
atur quod honestum est: & ita tradit Ioan. Sanchez. disp. 44.
num. 71. Exstinxisse vero sufficere, si plures religiosi id vide-
reant efficeret tempio: tunc enim præsumendum est
licet. Sic sā in editione Romana, & complutensi, verbo, dis-
cussion. 6. 3.

7 Dico secundo. Opinio probabilior est, quæ fieri potest, &
efficiari fundamento scilicet, non quæ a pluribus Doctori-
bus defendunt: sic docuit Nauart. sum. cap. 27. num. 289. Tho-
mas Sanchez. lib. 3. de doct. in cap. 44. n. 27. Ioan. Sanchez. disp. 44.
num. 68. Villalobos tom. I. sum. tract. I. a ff. 4. num. 2. Azotius
lib. 1. moral. cap. 10. quest. 2. post manus. & q. 4. & mul-
tis allegatis docuit Mafcard. de proportionib. conclus. 1143. n. 3. &
3. & contra ex text. vulg. in libri 3. neg. C. de veteri iure enu-
ciando, ibi. Sed neque ex multitudine authorum quod melius, &
quoniam est, iudicari debet, cum post certos forsan, & deterioris
fieri potest, & malorum, & maiorum aliquam in parte superare, quem
tempore commendat maximus Abbas cap. 1. de confit. v. 1. & cunctis
in cap. iuris principiis, & ibi Ioan. Andr. & alij relati à Mafcard. suprā.
Eiusmodi canonico est pro parte textus expressus in cap. Ca-
pitanus, de fere: ubi daz fuerunt opiniones Pontifici popu-
li x. & posteriori elegit, quia (inquit Pontifex) melior, &
probabilior ratione metabatur.

8 Regulariter tamen loquendo, ea sententia probabilior est
iudicanda, quæ a pluribus defenduntur, & à doctoisibus: ut dixit
Philosophus. Loppe. cap. 1. Probabiliora sunt, quæ videtur omnibus,
vel ploribus, vel sapientibus, & iis, vel omnibus, vel plu-
rimum, vel maxime non, & illistribus. Non præcisus, quia ab iis
defendatur, sed quia præsumi debet, efficaciter rationem pro-
fe habere, eum plures ad eam defendantur concuterint. Quare
si una fundamentum careat, eorum sententia non est iudicanda
probabilior: imo, ut dicit Ioan. Lup. cap. per usuras, de donat.
inter vrum & vixrum, nos. ab. 3. §. 20. n. 12. illis non est creden-
dum, si fundamentum careat.

9 Adiuerto tamen contingere aliquam sententiam probabilior-
rem esse, non tamen ibi uti appetere, vel qui eius fundamen-
tum & parvum ignorare, vel quia tibi contraria fundamenta
probabiliora videantur. At ad actiones regulandas non tam atten-
di debet, quid opinio in se habeat, sed qualis tibi appearat, &
bene nouisti. Ans. Perez ex Caio. Salas. Cartam schoolagi. 10. n. 41.
& Villalobos t. 1. sum. tract. 1. diff. 4. n. 8.

10 Dico tertio. Communis opinio est, quæ à Doctoris
can ex professo tractantibus communiter defenduntur. Nam si
perfunditur solūm in illa tractent, etiam si plures sint, non
exequunt pacis eam ex professo disputationibus, ut oprime-
admet Menoch. de prob. 1. lib. 2. prob. imp. 71. n. 39. Alciat. de
prob. regula 1. prob. imp. 5. n. 2. & sic item intelligit. Nauart.
cap. 27. n. 289. Azotius lib. 2. n. 8. 1. 13. res. fin. Ioan. Sanchez. disp.
44. n. 68. & diff. 29. n. 7. Debet tamen iūi Doctores ex professo
questionem disputantes certi Doctores doctrinae non esse ita
addicti, ut cum tanquam oves, & volentes vnam præsentem
sequantur. Nam tunc nob̄ communis opinione, sed singu-
larem efficere, quod bene docuit Azotius. suprā illa cap. 13. cum
Nauart. Decio. Alessandro. & alij. Inter Doctores vero ex pro-
fesso questionem disputantes plures reporta, qui suam opinio-
nem communem esse aliquid, cum tamen alii oppositam
communem esse afferuerint, & ideo non facile discerni potest
quæ sit communis opinio. ut dicit Azotius. suprā n. 11. nisi Docto-
res euolus, & vides multo plures. & doctiores pro vna
parte stat, quā pro alia. Quando autem facile cognoxi non
potest quæ sit communis opinio, tunc plurimum conduceret
iudicem habere proprium, cum in possit tunc adhaere, utri
opinio maluerit, nec tenetur in syndicatu, ut ex Abbate,
Baldo, & alij docet Mafcard. de probat. concl. 1143. n. 20. imo
neque quoniam sequitur opinione probabilem recta probabi-
litas, quoniam pludens operatur, docet Ioan. Sanchez. disp. 44. n. 79.

11 Dico quarto. Communis opinio regulariter præferenda
est particulari, non loci particulari ita efficacem, ac firmam ra-
tionem habet, ut metu oī multorum sententiarum preponi debeat,
ut a ex parte in cap. Capitanus, de fere, & tradit ita Azotius. lib. 1.
n. 1. & ff. 4. n. 19. Homin. lib. 4. de Ponsif. legib. c. 18. n. 3. Villalobos t. sum.
n. 1. & ff. 4. n. 19.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. I.

12 Ex qua doctrina probat Thomas Sanchez lib. 1. de ma-
tric. disp. 18. n. 7 & Mafcard. suprā n. 1. opiniōne singulari-
alicius Doctoris probabili ratione nitemen præferendam esse,
si valorem matrimonij defendat, plurimum sententie illud impa-
gnantur, & adducunt pro fe Hotties, Abbatem, Felium,
Decum, & alios: idemque dicendum existimat, si opinio
singularis fuerit causa pia, testamento, libertati, doni, & simili-
bus: idemque docuit Nauart. cap. 27. num. 287. Villalobos
tom. I. sum. tract. 1. diff. 1. n. 1. & generaliter quilibet
opinio defendens valorem actus præferendam est contraria sen-
tentia, etiam si contra teum in favorem actoris, ut ex multis
allegatis docet Nauart. & Villalobos suprā. Et ratio omniū est,
quia stat pro omnibus præsumptio iuris, & veritatis pro omni-
bus illis causis, ut probat Barbatia in cons. 6. scriptum est p̄ tra-
clarē, col. 1. vers. 1. nonum, vol. 1.

P V N C T V M II.

An liceat tibi opinione probabilem & mintis
tutam sequi relicta tua tutiori, &
probabiliori.

- 1 Qui negent, & quibus suam sententiam probent.
- 2 Probabilis est eligi posse opinionem probabilem, relicta pro-
babili.
- 3 Satisf. 1. & 2. argum. contrario.
- 4 Tertium fundamentum dissolvitur.
- 5 Non solum patet relicta probabiliori opinione secundum pro-
babili aliorum operari, sed in casu gravis necessitas
tereris.

1 Negan plures primū, quia sic operans errare vis, non
in tamen viam eligens cum possit, cāque de causa
in cap. iuris principiis, & ibi Ioan. Andr. & alij relati à Mafcard. suprā.
Eiusmodi canonico est pro parte textus expressus in cap. Ca-
pitanus, de fere: ubi daz fuerunt opiniones Pontifici popu-
li x. & posteriori elegit, quia (inquit Pontifex) melior, &
probabilior ratione metabatur.

2 Nihilominus communis sententia est, & mihi probabi-
lor est (ut supradicta sic fas probabilis) eligi posse opinio in
minus probabilem, & tutam, relicta probabiliori propria, &
tutiori: si tener Valent. 1. 2. disput. 2. quæst. 14. pars. 4.
Valquer disput. 62. cap. 4. & seqq. Salas ibi, immumeros refe-
rens tract. 8. disp. univ. sect. 5. num. 66. §. hac opinio. Pet. Na-
uart. lib. 3. de fere. cap. 1. dub. 13. num. 237. in neua edit.
Nauart. cap. 27. n. 289. & 288. Sayus in elau regia lib. 1. c. 5.
num. 4. & 8. Thomas Sanchez pluribus (vi mos est) relatib.
lib. 1. in Decalog. cap. 9. num. 14. Ioan. Sanchez illos, & alios
plures allegans disp. 41. num. 12. Probo primū, cum ex opini-
one probabili aliorum operaris, prudenter operaris, tum quia
ali in illa operantur prudenter, & præcipue, quia tamen opinio
quæ alij cui probabilior, & tutior appetat, probabilior non est,
& tutior. Ergo potius relicta tua opinione probabilior aliorum
probabilem amplecti. Secundū si teneris sequi opinionem, quæ
tibi probabilior appetat, neque potes ex probabili aliorum sen-
tentia operari, mille scrupulis agitari debes, & singulis horis
obligaberis opus variare, cum iam vni opinioni ut probabilior,
adheretas, tam contrarie, ut bene expendit Salas suprā n. 68. in
cons. 2. 6. arg.

3 Neque obstante contraria adducta.

Ad primum respondet te operantem ex opinione probabi-
li aliorum errare non velle, cum sequitur viam eligas, ac

A 3

fr